

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Адрес редакцыі і адміністрацыі:
Берауховская вул. д. № 12.
Рэдакцыя адчынена ад 1 да 5 гадз.
Адміністрацыя — з 9 да 5 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.
Рэдакцыя прымае на сабе права ко-
павання асобных артыкулаў і ко-
респондэнцыяў.

Цана
асобн. нум. 15 к.
Напіска: з дастаўкай да д. му у Мін-
ску на 1 месяц 3 рубл.
Цана аб'екта:
за верх пятаку на 1-й стран. 1 руп.
на апошняй — 50 кап.

Штодзенная грамадзка-палітычная газета.

№ 41. Менск. Аўторак 14 мая 1918 г. Год I

АБВЕСТКА.

Менская Грамадская Управа гэтым даводзіць да агульнага ведама, што у Будаўнічым адзеле Управа у сераду 15 гэтага мая у 1 гадзіну дня адбудзецца ўстанова торг і сараўнаванне у закрытых комертах на дэравяных баракі і іншыя рэчы, знаходзячыся у Курасоўшчыне.
Ахвотнікі да торгу могуць аглядаць рэчы у Курасоўшчыне на месцы, а комерці да торгу у Будаўнічым адзеле Управа што дня ад 10 гадз. зрана да 4 папалудні.
Да торгу навiнен быць унесены залог у 5% прапанавадай сумы.

Член Управа
Іжынар В. Цывінскі.
Дэкладат А. Гноінскі.

Менск 14/г.

Ні ад якога інтэлігентнага чалавека можна было ў часе парызму у Расіі вымагаць, каб ён меў большую ідэю за сваю асабістую дабрабыт каб ён дзеля гэтай ідэі ахварываў сабе цалком. На гэта, вядома, здольны былі толькі адзіны, баторыя, нібы веці, адзначылі шлях да сьветлай будучыні.
Гледзячы на тых адважнікаў-ідэалістаў, якія гінулі у дзікай Сьбіры за сваю праўду, рэдка ў каго падымаліся думкі да працы на карысьць свайго народу і агульнага чалавечтва. Леўшыя культурныя дзеянні павінны былі працаваць за межамі ні толькі сваёй бацькаўшчыны, але і расійскай дзяржавы.
У Эўропе іх наважалі чужыя людзі. Там дасталі яны сабе славу як вучоныя, як культурна-рэформы і інш. У Эўропе, дзе знаходзілі сабе прытулак рыцары навукі, вандраўцы ад усіх перадасьцей расійскай дзяржавы, выходзілі розныя адкрыці і на ярымак чужых пацалу. Нашы прафэсары завіталі катэды у Эўрапейскіх унівэрсітэтах. А ў Маскві аставаўся толькі фабрыканы тэатры самвары і тэатры прафэсары, якія былі празмеру сьмелымі, умелі задыць з вышэйшай бюракратыяй і тэатры значыцца, што дэкларавалі аб сваіх ідэяльных студэнтах належачаму начальству. Гэтакую атмасфэру стварыў лад жыцця, атулены чорнымі скрыдамі расійскай жандарыі.
Але усё-ж такі ў расійскай

ной стараны, а польскія ўдзельныя класы з другой стараны прапавалі, ні балладжы рук. Рознымі ніпраудамі стараліся яны абдычыць беларускі народ. Беларускі друк быў забаронены на доўгія часы. Ужо ў пачатку нашага адроджэня, калі беларускі студэнт гурток хацеў выдаць беларускі паэмац — «Тарас на Парнасе», то павінны былі казаць цензару, што гэта па баўгарскай мові.
«Ваша гісторыя нівыразная, туманная, ваша мова — зьмесьць польскіх і расійскіх слоў, ваш народ гэта — маса каталікоў і праваслаўных, а ні беларусы...» — трубілі паны праўднікі ў польскіх або расійскіх газетах. — «Вы нікаго права ні маеце на істнаванне. Усе мы вас прыгорым...»
Толькі супраціўляючыся яны нічога рабіць ні маглі. Адно — вялікія браны, прабітыя імі ў нашым нацыянальным караблі, асталіся і цяпер: запунчэны і пустата нашых гарадоў дасябе знаць, рух жыцця слабы і людзям з вышэйшай асьветаі, розным рэжым сьпецыялістам толькі аткрываецца ішо жагучымаць творчай працы. Фрунт сьць багаты, а наважыцца ён у шмат разоў бодэй тады, як згрунтуюцца ў нашым краі унівэрсытэція і фабрычныя цэнтры.
Уражэнні.
(Аб падарожы у „соцыялістычную, федэратыўную...“)
I
Была раіца, калі пяці стаў на вакзалі Орша Ал. ж. д.
Вясновыя промені ласкаваго сонца нікава зазіраўлі праз шыбу на мой твар і змусілі устаць.
Праз атчынныя дзверы вагона даносыцца да маіх вушэй чысьць акрымыя вольні і грозная лаянка. З празоння ні зразу адгадаўся хто каго зьяць і дзе я.
Атчынны вазно, і высываюся ў галавой на сьвет Боды. Я самаго майго носу ў шэрай ні то сьвітні ні то шы-

нэлі з тупым абветраным тварам з вялікай як цэп вінтоўкай прасунуўся традыцыйны для «федэратыўных» парадкаў «таварыш», грозна асаджываючы ад поезду людзей хацеўных сесці у вагоны; за ім паважна праходзіць другі, трэці частуючы ўсякі на свайму свабодных грамадзян.
— Говорят тебе шлыз так и шлыз» грозна рычаў «таварыш» на нейкаго «бежанца», каторы памутнеўшымі вачыма глядзеў на вагоны як збаўненне. «Бить буду», чуў азваўся другі, калі убачыў што «бежанец» хоча спрабаваць пчысьця з другога канца вагону.
Бежанец утраціўшы веру на удачу, нацскаецца ў гурт і аглядае здалёку фігуру шчасліўца каторы стаіць у вакне вагона. Відань на яго вочах, што ён гатоў Бог ведае што знесці, абы папасці ў вагон і ехаць куды яго руціць, але гэтаго ні можна, бо-у вагонах гэтаго поезде прыватным асобам ехаць забаронена.
Выходжу на вакзал, і прыстуляюся да «бежанца». — «Куды бацька хочаш ехаць» пытаюся ў яго. Твар «бежанца» адразу весалее ў вачах засьвятляцца іскрынка надзеі, калі ён угледзіў перад сабой таго чалавека, галава тораго толькі што віднелася ў вагоне...
«Ехаць трэба ў Смаленск» — абедніўшыся кажа ён, аглядаючы маю фігуру. — «Жонка ў большыцы памірае, даведацца хачу, а чакаць таго Максіма Горкаго*» пакуль ён прыцягнецца, — вельмі доўга... Доўга... Можна пан дазволіць праехаць? — пытаецца ён, — бачучы мае ясныя гузікі і кашку на шыю.
Вытлумачыўшы дзеду, што я права дазваляць праездзі ні маю, адыйшоў далей на перрон для агляду другіх куткоў.
Выходжу на вакзал. Першым што кідаецца ў вочы, — гэта гарбузі густа насеныя на ўсёй плянформе. У нос бьель нейкі асобны пах, той, што ні так даўно павяваў у нас на вакзалах. Стараюся

прасунуцца між людзей на пустое месца і добра прыгледзіцца: я-ж за граніцай, я, мінчук, гасьцём у тых, каторыя ні так даўно апекаваліся намі.
Каля плоту на каменнай падлодзе уклучыўшыся ў ашучы сшыць у пекат нейчыя дзеці... іх здаецца было чацьверо. Ясныя праменні асьветляюць пахаладзеўшыя тварыкі, быццам то жадаюць сагрэць, атуліць іх сваёй цеплатай.
Са слоў маткі, каторая сядзіць тут-жа ля іх, даведываюся, што ўжо другую нядзелю пачуюць пад небам, чакаючы пропуску дамоу. — З другога боку даносіцца дзясціны плач: «Мамка, мамка, мамка мамка». Падыходжу. Згаладалое дзіця ў згаладалай маткі просіць купіць малака ў кабэціны, якая прыстроілася з сваімі бітонамі і бутэлькамі тут-жа ля іх.
«Дзіцятко, яно ж вельмі дарагое, сунакойвае мамі: даючы яму ў рукі чорствую скарышку хлеба. «Малака хачу!» у адзіні голас цягне дзіця, я...
У буйшай першай класе на канане сьнедаюць тры «таварышы». Ля іх у кутку адзінушы галаву сшыць нейкі барадаты жьд, тут жэ ля яго сьнедушыся ў кулачок заснуў другі.
«Таварышы» апэтытна жуюць каўбасу і запіваюць гарбатай. «Смагі» — кажа з іх адзін, — у янтава жьда барада на старую рагожу нахожа, так і просіцца чтобы за прядь потянуць». — «Попробуй потяні, — кажа другі, — не развяжешся». Трэці «таварыш» вічота ні кажучы апарожываючы кубак, астаткі гарбаты ні ў знак ліе на сонных жьдоу. Прасыпаюцца або-—спячушы перш у гару чы ні йдзе часам дождж — а пасля убачыўшы жартоўлівых «таварышоў», пакрыўджаная, уклучываюць галавы ў лахманы і моучкі клядуцца.
Іду далей. Каля дзвьярэй трэціей класы стаіць кабата — салдат і загавяе ў вакзал людзей, каторым ішо ні трэба ехаць.

*) тов. — песс. поезд.

